

Η λύση είναι ο ακτιβισμός

Της **ΜΙΚΕΛΑΣ ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΗ**
mikela.loxmata@gmail.com

Συνειδητοί χάκερ, ριψοκίνδυνες ακτιβίστριες, αλληλέγγυα φρικιά, παροπλισμένοι πολιτικοί, πρώην μοιραίες ηθοποιοί πρωταγωνιστούν στο μυθιστόρημα «Χωρίς μνήμη» του Αυστραλού Πίτερ Κάρει, που επαναδιαπραγματεύεται τις έννοιες του δικαίου και του άδικου στις σημερινές μεταδημοκρατίες. Δύο φορές βραβευμένος με το περίφημο Booker (1988, 2001), διάσημος για το μυθιστόρημα «Η αληθινή ιστορία της συμμορίας Κέλι», ο Κάρει, που διευθύνει ένα πανεπιστημιακό πρόγραμμα δημιουργικής γραφής στη Νέα Υόρκη, υπογράφει το πιο οργισμένο βιβλίο του

Μελοβόρη 2012. Ένας ιός εισβάλλει στα ηλεκτρονικά συστήματα ασφαλείας της Αυστραλίας, και, σαν πυρκαγιά που καίει τις ρίζες των δέντρων, ταξιδεύει αστραπιαία και ανοίγει τις κλειδαριές σε φυλακές, σωφρονιστικά ιδρύματα, μυστικά κέντρα κράτησης. Το ίδιο συμβαίνει σε πλήθος φυλακές στις ΗΠΑ, επειδή οι εταιρείες που σχεδίασαν και πούλησαν το συγκεκριμένο σύστημα ελέγχου ήταν αμερικανικές.

«Ο Άγγελος χαρίζει την ελευθερία σας» λέει το μήνυμα του χάκερ, και πράγματι πλήθος κρατούμενοι -και μεταξύ τους πολλοί μετανάστες- δραπέτεύουν, αλλά πολλούς τους πυροβολούν οι δεσμοφύλακες και τους σκοτώνουν. Οι Αρχές εξαπολύουν ανθρωποκυνηγητό για «τον προδότη», και τελικά συλλαμβάνουν μια άμορφη γεροδεμένη τριανταπεντάρα: είναι κόρη μιας γνωστής ηθοποιού η οποία το '70 πέτυχε πέτρες στα άλογα της αστυνομίας, και ενός μέλους του Κοινοβουλίου από το Κόμμα των Εργατικών.

«Η πρώτη εγκώρια τρομοκρατία» ανακοινώνουν τα αυστραλιανά ΜΜΕ, αλλά εκείνη κρατά το στόμα της κλειστό. Ο μόνος που θα μπορούσε να την προσεγγίσει, ο μοναδικός αριστερός δημοσιογράφος που έχει απομείνει μαχητικός και που επί χρόνια ξεσκέπαζε τις απάτες των ισχυρών και τα παιχνίδια των μεγιστάνων των ΜΜΕ, είναι αφοπλισμένος και καταβραβρωμένος, ύστερα από μια στημένη καταδίκη για συκοφαντική δυσφήμιση. Όσοι ένας παλιός συναγωνιστής του, σήμερα πάμπλουτος κτηματομεσίτης, πληρώνει την εγγύηση για την αποφυλάκιση της Angel μέχρι τη δίκη, και του δίνει μια παχυλή προκαταβολή. Αποστολή του, να γράψει μια βιογραφία της που θα την

αβιώνει, ώστε να αποφευχθεί η έκδοσή της στις ΗΠΑ.

Οι αρχικές 25 σελίδες του *Χωρίς Μνήμη* (μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου, εκδ. Ψυχολογία, 430 σελ.), είναι μια ιστορία που διαβάζεται ανενυστά και κάνει γκελ στο υποσημασμένο ελληνικό κοινό. Όμως επειδή βρισκόμαστε στο σύμπαν του Πίτερ Κάρει, τα πράγματα αποδεικνύονται πολύ πιο σύνθετα και πιο ερευνητικά στη συνέχεια. Με κλειδί αυτήν την υπόθεση, ο σπουδαίος Αυστραλός συγγραφέας, που από το 1990 κατοικεί στη Νέα Υόρκη, επιστρέφει στη γενέτειρά του. Και παρακολουθεί δύο γενιές Αυστραλών, αντιμετώπιες με την αμνησία που καλύπτει την κοινωνική αδικία αλλά και με την πρόκληση που αντιπροσωπεύουν οι νέοι τρόποι κοινωνικού αγώνα.

Οι περιπέτειές τους φωτίζουν τη διαμόρφωση της κοινωνικής τους συνείδησης και διασταυρώνονται με τα ανοικτά ζητήματα της διεθνούς επικαιρότητας: τη συρρίκνωση της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο όνομα της εθνικής ασφάλειας, την υπονόμευση των φιλολαϊκών πολιτικών και της αριστερής διακυβέρνησης, την ανίερη συμμαχία των ΜΜΕ και του κεφαλαίου για τον έλεγχο των πολιτικών εξελίξεων, τη συστηματική υποβάθμιση της αξίας της ανθρωπι-

νης ζωής. Κι από την άλλη, ανοίγουν το ζήτημα της σημασίας του ακτιβισμού και ειδικότερα του ηλεκτρονικού ακτιβισμού, σε ένα τοπίο όπου τα κοινά συμφέροντα ανάμεσα σε ποικίλες εταιρείες, βιομηχανίες, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, διεθνείς οργανισμούς κ.ο.κ. καθορίζουν το μέλλον των κοινωνιών.

Δεν είναι τυχαίο ότι ο Κάρει αρχίζει να γράφει αυτό το μυθιστόρημα στις παραμονές των εκλογών για τη δεύτερη θητεία του Ομπάμα. Η απογοήτευσή του από τις «προσδοκτικές» κοιμητικές πολιτικές είναι φανερή, και του θυμίζει τη σύγχρονη σοσιαλιστική άνοξη που έζησε η δική του γενιά στην Αυστραλία του '70, και που είχε τόσο πολύ ενοχλήσει τον Νίξον. Το *Χωρίς μνήμη* επαναπροσεγγίζει εκείνο το παρελθόν αλλά με το βλέμμα προς το μέλλον.

Κι έτσι ο Κάρει στρέφει το ενδιαφέρον του στη γενιά που γεννήθηκε «μετά», και σε μια νεολαία μεγαλωμένη σε υποβαθμισμένες περιοχές, η οποία χωρίς να έχει ιδεολογική παιδεία ή ιδεολογικές ανησυχίες είναι εξαιρετικά ευαίσθητη στο δίκιο και στο άδικο- και αιμψφά νόμους, κανόνες και κρατικούς θεσμούς, ρισκάροντας τα πάντα για να προστατέψει τα βασικά κοινωνικά αγαθά. Αυτήν τη νεολαία (των 20-40 χρόνων) που έχει ως όπλο της τους «πειραγμένους» υπολογιστές, προσπαθεί

να καταλάβει ο ριζοσπάστης δημοσιογράφος-συγγραφέας Φέλιξ Μουρ, αφηγητής του *Χωρίς μνήμη* και alter ego του Κάρει.

Το προφίλ του αφηγητή -που δεν είναι ένας απλός μάρτυρας των όσων συμβαίνουν αλλά εμπλέκεται σ' αυτά- είναι ένας υπαινιγμός του Κάρει προς το ματαιόδοξο ανάφι του. Και ένα κάλεσμα προς τους συγγραφείς, να αναλάβουν τις ευθύνες τους απέναντι στη συλλογική αμνησία. Να θυμίζουν στην κοινωνία όχι μόνο τα ψέματα που την παγιδεύουν αλλά και τις ενοχλητικές αλήθειες που επιμένει να ξεχνάει.

Το ξεχασμένο αμερικανικό πραξικόπημα

Angel που θα εκτεθεί στις διοξίνες για να αποδείξει πως ο κρατικός οργανισμός έχουν επιτρέψει την αποδέσμευση τοξικών ουσιών που ρυθίζουν τον υδροφόρο ορίζοντα, ο αλλόκοτος χάκερ που είναι ο κολιπτής της από το Λύκειο, τα φρικιά του κυβερνοκώρου στις εργατικές συνδικαλιστικές όπου πετιούνται τα απόβλητα των εκουχρονιστικών προγραμμάτων και οι «μη κανονικοί» που κάνουν πράξη την κοινωνική αλληλεγγύη.

Δίπλα τους, οι «γαλιό» που πολεμίσαν με μαζικές κινητοποιήσεις και καταγγελλίες βασισμένες σε δημοσιογραφικές έρευνες. Η μπόμεν μίνα που έχει εξιδανικεύσει την υψηλή κουλτούρα, ο φιλομεταναστής πατέρας που έχει κηπευθεί από τους κομματικούς γραφειοκράτες και τους τεκνονομάδες, ο «ευεργέτης» με τις διανομήσεις στη CIA και τις μαφιόζικες απειλές στη αφηγητή. Ανήκαν όλοι στη γενιά που είχε θελήσει την «Αλλαγή» και πηχθήκε οκτρά. Και ενώ δεν άλλαξαν ιδέες, άφησαν το σύστημα να τους καταπιεί και τις αρχές τους να χαλαρώσουν.

Ο Κάρει καθιλώνει τον αναγνώστη με αυτήν την αναδρομή στο παρελθόν, που εξηγεί πολλές πτυχές του σκοτεινού παρόντος της Αυστραλίας. Είναι ένα παρελθόν σηματοδομένο από τις τραυματικές αυστραλο-αμερικανικές

σχέσεις. Το 1942 οι Αμερικανοί στρατιώτες ανακάλισαν τους Ιάπωνες στην Αυστραλία αλλά φέρθηκαν σαν κατακτητές προς την κοινωνία της. Και το 1975, με παρέμβαση της CIA, προκάλεσαν μια συνταγματική κρίση που έφερε την πτώση της κυβέρνησης Ουίλσον, μιας κυβέρνησης Εργατικών και αριστερό παρελθόν. Είχε εκλεγεί το 1972, μετά από 23 χρόνια κυριαρχίας των προνομιούχων, και είχε κάνει σημαντικές τομές: απέσυρε τους Αυστραλούς στρατιώτες από το Βιετνάμ, κατήργησε τα διδάκτρα στα πανεπιστήμια, έδωσε δικαιώματα ιδιοκτησίας στους Αβορίγινες κ.ά. Όμως επειδή η Αυστραλία έπαψε να λειτουργεί σαν πελάτης των ΗΠΑ, εκείνη η κυβέρνηση παγιδεύτηκε σε δανεισμούς, συκοφαντήθηκε ανελέητα, τακίστηκε από την καμπάνια παραπληροφόρησης των ΜΜΕ. Και το χειρότερο: η κοινωνία τα ξεχάσε όλα.

Αντίθετα ο Πίτερ Κάρει επιμένει να μην ξεχνά. Είναι χαρακτηριστικό ότι διαφώνησε με την τιμητική εκδίωξη του αμερικανικού PEN για το γαλλικό σατιρικό περιοδικό Charlie Hebdo, τονίζοντας ότι ξεχνάμε πως το γαλλικό έθνος δεν έχει αναγνωρίσει το ηθικό χρέος του απέναντι στο καταφρονεμένο μουσουλμανικό τμήμα του πληθυσμού του.

Ο ΑΠΟΧΟΣ της υπόθεσης Σύνδουτεν είναι αισθητός στο *Χωρίς μνήμη*. Όμως ο Πίτερ Κάρει πηγαίνει πολύ πιο βαθιά, παρουσιάζοντας από μέσα, με όρους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και τεχνολογικούς, και με συναρπαστικές εικόνες, αυτή τη φυλή που διαπερνά τις πύλες των ηλεκτρονικών συστημάτων για να κάνει το καλό. Η Angel δεν είναι λοιπόν αθώα. Δεν πρέπει να είναι αθώα. Είναι ατρόμητη, και ένοχη για το θάρρος και τις αρχές της. Μια συνειδητή ακτιβίστρια που η περιπέτειά της θα ακονίσει τις συνειδήσεις των γύρω της.

Ο 72χρονος σήμερα συγγραφέας παρουσιάζει αριστοτεχνικά αυτήν την περιπέτεια, παρακολουθώντας τη δράση στο σήμερα και παράλληλα στο χθες, από την ηρωική και την αντι-ηρωική της σκοπιά, φέρνοντας αντιμετώπια τα γεγονότα και το αφήγημά τους, τα βιώματα των πρωταγωνιστών και τις προσδοκίες τους. Όλοι ετούτοι απογειώνουν το μυθιστόρημα: η συναισθηματικά στερημένη